

המדיר פרק שביעי כתובות

עו.

עין משפט נר מצוה

נה א ב מיי פ"ה מהל'
לשות הל"ד טו"ע
ה"ע ט"ן ק"ן ט"ז:
נ ג מיי פ"כ מהל'ט
מכ"ה הל"ד טמג
עש"ן פ"כ טו"ע חו"מ ט"ז
רכ"ד ט"ף א:

תוספות ר"ד

ר"א אמר רישא מנה
לאבא בירך סיפא מנה לי
בירך פי' ר"א נמי אוקמי'
כ"ג ורישא דאמר'י בעל
מדיקן משום דהו"ל מנה
לאבא בירך שהוא טענת
שמא שהאב טעין להוציא
הכתובה בשבילו והיא
טענת שמא שאינו ברור
מתי נולדו בה המומין
הללו. והלכך לא מהני
חזקה דגופה כגון טענה
האשה שהיא טענת ברי
ויזכה הכתובה לעצמו
דהיכא מהניא ומפקינ'
בה ממונא ה"מ למאן
דאית ליה חזקה דגופה
אבל חזקה דגופא דאשה
לא מהני ליה חזקה
לדליל' לאפי' ממונא
מחזקה אבל אילו הוה
[טוענת] כנגדו דכתובתה
לעצמה ה"נ אשה מהימנא
ואע"פ שלא נכנסה
לרשות הבעל ולא אמרין
כאן נמצא וכאן הו' לר"א
האשה נאמנת וק"ל ה"ל
כ"ג דהוה בתרא. אמר
ר"י א"ש המחליף פרה
בחמור ומשך בעל החמור
את הפרה ולא הספיק
בעל הפרה למשוך את
החמור עד שמת. על בעל
החמור להביא ראיה שהי'
חמורו קיים בעת משיכת
הפרה ותנא תנא כלה.
פי' בעל החמור משך את
הפרה והחמור היה בביתו
ותנן בספ"ק דקידושין
כל העשה דמים באחר
כיון שזכה זה נתחייב
זה בחליפין פי' כיון
שמשך א' מהן נתחייב
חבירו באונס חליפיו
בכ"מ שהן ועכשיו נמי
משעה שמשך את הפרה
קם החמור ברשות בעל
הפרה ואם מת לאחור
משיכת הפרה לעצמו מת
ואע"פ שהחמור בבית
בעליו עומד וכשנמצא מת
לא ידענו מתי מת זה
אומר עד שלא משכת
פרתו מת וברשותך מת.
וזה אומר לאחור שמשכתי
פרתך מת וברשותך מת
אמר שמואל שעל בעל
החמור להביא ראיה שהי'
חמורו קיים בעת משיכת
הפרה ואם לא ימצא
ראיה יחזור פרה לבעלה.
ומסתיע ממנה'י דכלה
ואמר'י ה"י כלה אי לימא
כלה בבית אביה וכו'

וחדא במקום תרתי **א"ו** בלום הוא. ואל"ת והא גזי בעל איכא
נמי תרתי חדא דלזין ארס מתפייס צמומין וחדא דלית
לן למימר כאן נמצאו כאן היו והני תרי חזקי דבעל עדיפי טפי מהני
תרי חזקי דלשה דכאן נמצאו כאן היו עדיף מחזקת הגוף דהא עודה
צבית צביה על האז להביא ראיה

ולא מהני ליה חזקת הגוף כדלעיל
ספק צרשותו ואמרין כאן נמצאו
כאן היו וכשנכנסה לרשות הבעל
והביא הבעל ראיה שעד שלא נתארכה
היו זה מומין אלו פטור מכתובתה
דעדיף טעמא דלזין ארס מתפייס
צמומין מהי'א דלזין ארס שותה צכוס
אלא אס כן בודקו א"כ השתא נמי
דמיימי ראיה דמשנתארכה היו זה
המומין אמאי לא מיפטר מהני תרי
טעמי ומאי שנה דכאן נמצאו כאן
היו גרידא עדיפא מחזקת הגוף
וחזקה דלזין ארס מתפייס צמומין
עדיף מחזקה דלזין ארס שותה צכוס
וכי הו' תרווייהו צבדי הדדי עדיפי
טעמי האשה מנייהו ויש לומר דודאי
טעמי האשה עדיפי וכאן נמצאו כאן
היו גרידא דעדיפא מחזקת הגוף
היינו משום דמסייע ליה חזקת ממון
וכן חזקה דלזין ארס מתפייס צמומין
מסייע ליה חזקת ממון ולחד מייניהו
יש כח לחזקת ממון לסייע אבל

לתרווייהו צבדי הדדי לא מסייע ועוד יש לפרש דמשום הכי כי הו'
תרווייהו צבדי הדדי עדיפי טעמי האשה משום דלפילו לא יתה
אלא אחד מהן אמת או חזקת הגוף או אין ארס שותה צכוס יש
לה כתובה אבל בעל לא מיפטר אלא עד שיהו כל הטעמים שלו
אמת שאם אחד מהם שקר מפסיד הבעל הילכך גריעי טעמי הבעל
מעטמי האשה: **ריישא** מנה **אבא** בירך. ללכורה היה נראה
לרבינו יצחק לפרש דטעמא משום דצרי שלה לא מהני לאז דהו'
כמנה לאחור צידך דלמרינן ביש נוחלין (צ"ג קול: ושם) דלזינו נאמן
גזי דאומר זה אמי אינו נאמן דבעי ללכורי מהתם דצרי ושמה
לאז צרי עדיף ומאי שנה ה"מ דלכמה לאחור צידך היו ואע"ג'
וצרי ונמצאו כדלעיל דנאמנת אלא צבדי ושמה כדלמרינן לעיל בריש פ"ב (דף טו.) וצרי
שלה לא מהני ליה כדפרישית ומיירי כגון שהאז טוען שמה דאי טוען צרי לא הוה צריך להביא ראיה סיפא מנה לי צידך ולגזי דידה
מהני צרי דידה ואע"ג דק"ל צבדי ושמה לאז צרי עדיף הכא איכא צרי וחזקה וחזר צו רבינו יצחק דהא משמע מדקאמר על האז
להביא ראיה שאינו נוטל בלא ראיה אפילו טוען צרי מדלל קאמר או שיאמר צרי לי ועוד דמשמע מההיא דשמואל צמומין דנכנסה
לרשות הבעל דעל הבעל להביא ראיה אפי' טוען האז והבת שמה ואינו מטעם צרי ושמה אלא משום דנולד הספק צרשותו מדמיימי
ופריך עלה מההיא דמחט שנמצאת כו' דההיא שמה ושמה הוא ואי משום צרי ושמה הוא לא הוה פריך מידי דמסתמא רב אשי לא פליג
דשמואל דקיימא לן כותיה ונראה לו פירוש הקונטרס עיקר דרישא מנה לאבא צידך ולא מהניא חזקת האשה לגזי האז:
ומודה ר"מ דהכמים במומין הבאין בו. להאי גירסא קשה דהשתא דהכמים מייפין כח הבעל כמו חכמים וצמתי' לא משמע הכי אלא
לחכמים דהכא יפה כח הבעל מכה האז אע"ג דבעלמא לא מייפה ר"מ כח הבעל כמו חכמים וצמתי' לא משמע הכי אלא
ר"מ מייפה כח הבעל טפי מחכמים דאפי' מומין הנדקדים יכול לטעון וחכמים פליגי עליה על כן נראה כפירוש רבינו חננאל דגרים
ומודים חכמים לר"מ ומיהו גם זה אינו מיושב דלל שייך מודה הואיל ולא פליגי צבדי' וצקונטרס גרים ומודה ר' מאיר ותו לא וקשה
מודה למאן: **ואמאי** מנה ר' בירך הוא. מימה אמאי אקשי לרב אשי טפי מלכל הני אמרתי דלעיל דלמ"ז תברא הוה מני לאקשוי
מה חילוק יש בין צבדי אביה ולבין צבדי בעלה ולמ"ד נמי כאן נמצאו כאן היו אמאי על האז להביא ראיה הא היו חדא צמומין תרתי ולא
מני למימר דס"ד דמקשן דראוין לצב עמה משמע שהם ישינים ויכר שמומין אלו צבו מומן ארוך מקודם אירוסין ואימרת חזקת הגוף
לפיקר על האז להביא ראיה דא"כ מאי פריך לרב אשי הא רב אשי לא אמר שיהא נאמן אלא חזקה חזקה ומיהו יש לומר דלעולם
ק"ל כאן נמצאו כאן היו ומיירי צבותן מומין שאין הבעל יכול לידע אותם אפי' ע"י צדיקה כגון נכפה הקבוע לו זמן וריח הפה שיכולה
לשמור עלמה שלא יכירו זה בני אדם שאע"פ שנכנסה לרשות הבעל על האז להביא ראיה דהשתא לא היו חדא צמומין תרתי חזקה
שאין שותה צכוס א"כ בודקו וראה ונתפייס ליכא למימר כיון דלזין יכול לידע מומין אלו ע"י צדיקה קרובותיו ומיהו לא יתכן לפרש כן
למאי דגרסינן צמומין דהרואין להוולד עמה צבית אביה: **על** בעל החמור דהביא ראיה. אע"פ שהוא מוחזק וחזקת הגוף
נמי מסייע ליה והוה לן לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים אלא טעמא דשמואל דמוקמינן לפרה בחזקת מרה קמא והא דפריך הש"ס
דשמואל (צ"מ ק. ושם) גזי המחליף פרה בחמור וילדה דלחלוקו וליחזי צרשותא דמאן קיימא וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה
אלמלא לא מוקמינן חזקת מרה קמא היכא דתפיס אידך התם פריך לפי המסקנא דהכא דלא קאי הכי ומיהו תימה למאי דלסקא דעמין
השתא אמאי על צבל החמור להביא ראיה כיון שהוא מוחזק וגם איכא לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים והא שמואל גופיה אית ליה
צבית המוכר פירות (צ"ג צב.) המוכר שור לחבירו ונמצא נגמון דלזין הנעוה חוזרין ולא מוקמינן להו בחזקת מרה קמא אלא אוליגן צב
חזקה דהשתא אע"ג דרובא מצבני לרידיא מסייע למרה קמא כ"ש הכא דלית לן למיזל צב חזקה דהשתא דמסייע ליה חזקת הגוף וליכא
למימר דהתם היינו טעמא דמדלל דק אס הוא נגמון אית לן למימר דלשחטתא וצבית דא"כ מה צריך למימר התם לשמואל כי אוליגן צב
רובא צדיקורא צמומנה לא אוליגן והא טעמא לא משום רובא הוא אלא משום דלא דק ועוד צב' צבית כור (שם קה. ושם) אמר שמואל
כור בשלשים סאה צמלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה משום דמספקא ליה אי תפיס לשון ראשון או לשון אחרון ולוקמא בחזקת מרה קמא
על כן נראה דטעמא דשמואל לאו משום חזקת מרה קמא אלא אית לן למימר כיון דאשתכח החמור דמת כי היכי דעכשיו הוא מת כן יש לנו
להחזיקו שהיה מת גם קודם דמיהא להא דלמר צבדה (דף ד.) דכל הטומאות כשעת מליאתן דוקא גזי מיתת חמור וגזי מוס וגזי מחט
שנמצאת צבוצי צבית הסקות אית לן למימר הכי והא דכלה צבית חמיה על הבעל להביא ראיה משום דכי אמרינן נמי כמו שמואל

חדא צמומין תרתי דהעמד ממון על חזקתו לא אמרינן דניהו נמי
הכא תרתי צמומין חזקה דגופא חזקה דמומנה לאו כלום היא: **עד**
שלא סתאריס. אבל היכא שהביא עדים שראו זה עד שלא תתארכ:
העמד הגוף על חזקתו ליכא למימר.
קדושין דהא קיימי עדים: **העמד**
ממון על חזקתו. כי ליכא חזקה
דגופא: **רב אשי אמר כו'**. מהדר
נמי לאוקמה כולה כרבן גמליאל
דחזקה דגופא עדיפא ורישא להכי לא
מהניא חזקה דגופא לפי שאין העענה
שלה אלא של צביה שכתובת אירוסין
לאז והוה ליה מנה לאבא צידך וגזי
אז לא אמרינן צבוק שלה דמיהוי
חזקתה: **מודה ר"מ גרס'** צמומנה.
אע"ג דלמר נכנסה לרשות הבעל על
הבעל להביא ראיה מודה הוא צמומין
הרואין לצב עמה כו'. וקס"ד בכל
מומין שיש לספק ולומר שמצית צביה
צבו: **שעל האז להביא ראיה**. ואע"פ
שנכנסה לרשות הבעל: **מנה לי צידך**
הוא. וימנא העמד הגוף על חזקתו:
ציטירס. אצבע ימירה דליכא למימר
לאחר אירוסין נולד: **ומשך בעל החמור**
אם הפרה. והחמור היה צבית בעליו
ותנן בקדושין (דף טז.) כל הנעשה
דמים בחזר כיון שזכה זה שמשך אחד
מהם נתחייב חזרו צבונסי חליפין

בכא
חדא במקום תרתי וחדא במקום תרתי לא
אמרינן עד שלא תתארכ העמד הגוף על
חזקתו לא איכא למימר מאי איכא חזקה
דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו
והאי ראה וניפייס הוא אדרבה חזקה אין אדם
מיפייס במומין והעמד ממון על חזקתו רב
אשי אמר רישא מנה לאבא בירך וסיפא
מנה לי בירך איתיביה רב אחא בריה דרב
אויא לרב אשי ^אמודה ר"מ במומין הראויין
לכא עמה מבית אביה שעל האב להביא
ראיה ואמאי מנה לי בירך הוא הכא במאי
עסקינן ביבירת יבירת מאי ראיה מייית ראיה
דראה וניפייס הוא: א"ר יהודה אמר שמואל
המחליף פרה בחמור ומשך בעל החמור
את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך
את החמור עד שמת החמור על בעל החמור
להביא ראיה שהיה חמורו קיים בשעת
משיכת פרה ותנא תנא כלה הי כלה אילימא
בלה

בכל מקום שהן: **עד שמה החמור**. זה אומר עד שלא משכת את פרתה
מת חמורך ולך מת זה אומר שממשכתה מת וכבר קניו הוא לך: **ופנה**
הונא בלה. תנא דמתני' דאירי צמומין כלה מסייע לי: **הי בלה**. הי
מילתא דמתני' מסייעתא: **אילימא כלה צבית אביה**. רישא דמתני' י'
שבאו לזין צעודה ארוסה דקתני האז צריך להביא ראיה וצבירא
ליה לשמואל כר"א דמוקי לה' צבתי מנאי ופסי' נכנסה לחופה אית ליה
למנא דרישא שהאז צריך להביא ראיה ואע"פ שלא נולד ספק צרשותו
אלמלא אינו גובה ממון מספק. והאי נמי לא יחזיק צבית חבירו מספק
ואף על גב דהספק צרשות חבירו נולד שהרי כבר נעשית מסיכה:
מי
דכא איכא נמי חזקת הגוף מ"מ לא מהני ליה דלא אמר רבן גמליאל דנאמנת אלא צבדי ושמה כדלמרינן לעיל בריש פ"ב (דף טו.) וצרי
שלה לא מהני ליה כדפרישית ומיירי כגון שהאז טוען שמה דאי טוען צרי לא הוה צריך להביא ראיה סיפא מנה לי צידך ולגזי דידה
מהני צרי דידה ואע"ג דק"ל צבדי ושמה לאז צרי עדיף הכא איכא צרי וחזקה וחזר צו רבינו יצחק דהא משמע מדקאמר על האז
להביא ראיה שאינו נוטל בלא ראיה אפילו טוען צרי מדלל קאמר או שיאמר צרי לי ועוד דמשמע מההיא דשמואל צמומין דנכנסה
לרשות הבעל דעל הבעל להביא ראיה אפי' טוען האז והבת שמה ואינו מטעם צרי ושמה אלא משום דנולד הספק צרשותו מדמיימי
ופריך עלה מההיא דמחט שנמצאת כו' דההיא שמה ושמה הוא ואי משום צרי ושמה הוא לא הוה פריך מידי דמסתמא רב אשי לא פליג
דשמואל דקיימא לן כותיה ונראה לו פירוש הקונטרס עיקר דרישא מנה לאבא צידך ולא מהניא חזקת האשה לגזי האז:
ומודה ר"מ דהכמים במומין הבאין בו. להאי גירסא קשה דהשתא דהכמים מייפין כח הבעל כמו חכמים וצמתי' לא משמע הכי אלא
לחכמים דהכא יפה כח הבעל מכה האז אע"ג דבעלמא לא מייפה ר"מ כח הבעל כמו חכמים וצמתי' לא משמע הכי אלא
ר"מ מייפה כח הבעל טפי מחכמים דאפי' מומין הנדקדים יכול לטעון וחכמים פליגי עליה על כן נראה כפירוש רבינו חננאל דגרים
ומודים חכמים לר"מ ומיהו גם זה אינו מיושב דלל שייך מודה הואיל ולא פליגי צבדי' וצקונטרס גרים ומודה ר' מאיר ותו לא וקשה
מודה למאן: **ואמאי** מנה ר' בירך הוא. מימה אמאי אקשי לרב אשי טפי מלכל הני אמרתי דלעיל דלמ"ז תברא הוה מני לאקשוי
מה חילוק יש בין צבדי אביה ולבין צבדי בעלה ולמ"ד נמי כאן נמצאו כאן היו אמאי על האז להביא ראיה הא היו חדא צמומין תרתי ולא
מני למימר דס"ד דמקשן דראוין לצב עמה משמע שהם ישינים ויכר שמומין אלו צבו מומן ארוך מקודם אירוסין ואימרת חזקת הגוף
לפיקר על האז להביא ראיה דא"כ מאי פריך לרב אשי הא רב אשי לא אמר שיהא נאמן אלא חזקה חזקה ומיהו יש לומר דלעולם
ק"ל כאן נמצאו כאן היו ומיירי צבותן מומין שאין הבעל יכול לידע אותם אפי' ע"י צדיקה כגון נכפה הקבוע לו זמן וריח הפה שיכולה
לשמור עלמה שלא יכירו זה בני אדם שאע"פ שנכנסה לרשות הבעל על האז להביא ראיה דהשתא לא היו חדא צמומין תרתי חזקה
שאין שותה צכוס א"כ בודקו וראה ונתפייס ליכא למימר כיון דלזין יכול לידע מומין אלו ע"י צדיקה קרובותיו ומיהו לא יתכן לפרש כן
למאי דגרסינן צמומין דהרואין להוולד עמה צבית אביה: **על** בעל החמור דהביא ראיה. אע"פ שהוא מוחזק וחזקת הגוף
נמי מסייע ליה והוה לן לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים אלא טעמא דשמואל דמוקמינן לפרה בחזקת מרה קמא והא דפריך הש"ס
דשמואל (צ"מ ק. ושם) גזי המחליף פרה בחמור וילדה דלחלוקו וליחזי צרשותא דמאן קיימא וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה
אלמלא לא מוקמינן חזקת מרה קמא היכא דתפיס אידך התם פריך לפי המסקנא דהכא דלא קאי הכי ומיהו תימה למאי דלסקא דעמין
השתא אמאי על צבל החמור להביא ראיה כיון שהוא מוחזק וגם איכא לאוקמי החמור בחזקת שהיה קיים והא שמואל גופיה אית ליה
צבית המוכר פירות (צ"ג צב.) המוכר שור לחבירו ונמצא נגמון דלזין הנעוה חוזרין ולא מוקמינן להו בחזקת מרה קמא אלא אוליגן צב
חזקה דהשתא אע"ג דרובא מצבני לרידיא מסייע למרה קמא כ"ש הכא דלית לן למיזל צב חזקה דהשתא דמסייע ליה חזקת הגוף וליכא
למימר דהתם היינו טעמא דמדלל דק אס הוא נגמון אית לן למימר דלשחטתא וצבית דא"כ מה צריך למימר התם לשמואל כי אוליגן צב
רובא צדיקורא צמומנה לא אוליגן והא טעמא לא משום רובא הוא אלא משום דלא דק ועוד צב' צבית כור (שם קה. ושם) אמר שמואל
כור בשלשים סאה צמלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה משום דמספקא ליה אי תפיס לשון ראשון או לשון אחרון ולוקמא בחזקת מרה קמא
על כן נראה דטעמא דשמואל לאו משום חזקת מרה קמא אלא אית לן למימר כיון דאשתכח החמור דמת כי היכי דעכשיו הוא מת כן יש לנו
להחזיקו שהיה מת גם קודם דמיהא להא דלמר צבדה (דף ד.) דכל הטומאות כשעת מליאתן דוקא גזי מיתת חמור וגזי מוס וגזי מחט
שנמצאת צבוצי צבית הסקות אית לן למימר הכי והא דכלה צבית חמיה על הבעל להביא ראיה משום דכי אמרינן נמי כמו שמואל